

Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Att göra anmälningar som gäller barn sökbara

Remiss från Socialstyrelsen

Remisstid den 21 januari 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Socialstyrelsen har i regleringsbrevet för 2018 fått följande uppdrag:

- att analysera de rättsliga förutsättningarna för socialtjänstens behandling av personuppgifter vid anmälningar om misstanke om att barn far illa som inte leder till utredning,
- att lämna förslag på de författningsändringar som är nödvändiga för att hålla sådana anmälningar sökbara.

Socialstyrelsen föreslår att anmälningar som inte leder till utredning avseende barn ska kunna sparas på ett sökbart sätt. Socialstyrelsens bedömning är också att utöver anmälan behöver socialnämnden spara förhandsbedömningen som görs för att ta ställning till om utredning ska inledas eller inte. Att identifiera och uppmärksamma barn så tidigt som möjligt för att förebygga att de inte far illa medför att kostnader kan förhindras i samhället, men framför allt att lidande för barnet kan minskas och ge förutsättningar för en trygg och säker uppväxt.

Utifrån den juridiska analysen och den inhämtade kunskapen om socialtjänstens behov har Socialstyrelsen utarbetat ett förslag om de författningsändringar som behövs för att hålla anmälningar sökbara. I två lagar och en förordning föreslås förändringar, *lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten*, *socialtjänstlagen (2001:453)* och *förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten*.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver.

Socialstyrelsen har skickat ärendet på remiss till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd. Norrmalms stadsdelsnämnd har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret ser positivt på föreslagna förändringar och håller med Socialstyrelsen om att nuvarande regelverk är svårtolkat och inkonsekvent.

Socialnämnden ställer sig bakom Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten ”Att göra anmälningar som gäller barn sökbara”.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till ett bättre system för att hantera anmälningar som inte lett till någon utredning och inte tillhör något pågående ärende.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att Socialstyrelsens förslag på förändringar av de regler som styr hanteringen av orosanmälningar som inte leder till utredning är mycket bra.

Mina synpunkter

Jag välkomnar Socialstyrelsens förslag att göra anmälningar som gäller barn sökbara, även i de fall det inte leder till utredning eller förhandsbedömning. Förslaget ökar möjligheterna för socialtjänsten att få en helhetsbild av barnets situation och därmed göra rättssäkra och kvalitativa bedömningar i barnärenden, liksom att kunna sätta in insatser i ett tidigare skede.

Som socialnämnden påpekar i sitt remissvar finns det idag risk att barnärenden handläggs annorlunda beroende på om barnet har ett ovanligt eller speciellt namn eller inte, vilket kan påverka huruvida handläggaren kommer ihåg om barnet tidigare har varit aktuellt, och därmed kan gå tillbaka och leta i de kronologiskt ordnade pärmar där anmälningar som inte leder till utredning idag förvaras. Att göra anmälningar sökbara bidrar till att öka likställigheten i handläggningen.

Det ligger också i linje med förslaget till ny socialtjänstlag där det föreslås bättre möjligheter till uppföljning av barnärenden. Det gör också att de känsliga uppgifter som en orosanmälan innebär sannolikt kommer att förvaras säkrare än idag och endast ses av de handläggare som arbetar med barnet ifråga.

Jag vill till slut anföra att regeringen, i samband med att Socialstyrelsens förslag genomförs, bör uppdra åt Socialstyrelsen att ta fram riktlinjer för hur kommunerna ska förhålla sig till informationen i tidigare orosanmälningar som inte föranlett utredning. Det gäller bland annat att socialtjänsten vid förhandsbedömning och utredning alltid ska söka fram eventuella tidigare orosanmälningar, liksom att upprepade fall av konstaterad oro bör tala för att utredning inleds, även om tidigare anmälningar inte föranlett utredning eller slutat med att insatser avböjts.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 20 januari 2021

JAN JÖNSSON

Bilaga

Att göra anmälningar som gäller barn sökbara – Rättsliga förutsättningar för personuppgiftsbehandling

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Sverigedemokraternas välkomnar författningsförslaget om att göra anmälningar som inte lett till en utredning gällande barn där det finns misstanke om att barnet far illa, sökbara. Det är av vikt att inget barn ska behöva fara illa endast på grund av det inte upptäcks trots att det finns en anmälan.

I sammanhanget borde det också utredas om det är möjligt med ett centralt sökbart register med hänsyn taget till bland annat den personliga integriteten. Som det är idag kan familjer flytta runt mellan olika kommuner för att på så sätt undgå socialtjänstens utredningar med efterföljande insatser.

Remissammanställning

Ärendet

Socialstyrelsen har i regleringsbrevet för 2018 fått följande uppdrag:

- att analysera de rättsliga förutsättningarna för socialtjänstens behandling av personuppgifter vid anmälningar om misstanke om att barn far illa som inte leder till utredning,
- att lämna förslag på de författningsändringar som är nödvändiga för att hålla sådana anmälningar sökbara.

Socialstyrelsen föreslår att anmälningar som inte leder till utredning, avseende barn ska kunna sparas på ett sökbart sätt. Socialstyrelsens bedömning är också att utöver anmälan behöver socialnämnden spara förhandsbedömningen som görs för att ta ställning till om utredning ska inledas eller inte. Att identifiera och uppmärksamma barn så tidigt som möjligt för att förebygga att de inte far illa medför att kostnader kan förhindras i samhället, men framför allt att lidande för barnet kan minskas och ge förutsättningar för en trygg och säker uppväxt.

Utifrån den juridiska analysen och den inhämtade kunskapen om socialtjänstens behov har Socialstyrelsen utarbetat ett förslag om de författningsändringar som behövs för att hålla anmälningar sökbara. I två lagar och en förordning föreslås förändringar, *lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, socialtjänstlagen (2001:453) och förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.*

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver.

Socialstyrelsen har skickat ärendet på remiss till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd. Norrmalms stadsdelsnämnd har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 oktober 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Socialtjänsten ska stå stark för att möta människor som är i behov av stöd och hjälp. Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver.

Stadsledningskontoret ser positivt på föreslagna förändringar och håller med Socialstyrelsen om att nuvarande regelverk är svårtolkat och inkonsekvent. Det är av stor vikt

att kommunerna har en likställd hantering av anmälningar och det säkerställs att viktig information kan användas.

Stadsledningskontoret anser att föreslagna förändringar ger en ökad möjlighet för socialsekreterarna att söka efter anmälningar som inte lett till utredning, och därmed identifiera och uppmärksamma barn så tidigt som möjligt för att förebygga att de inte far illa. Då en orosanmälan inkommer är det nödvändigt att kunna ta i beaktande tidigare inkomna anmälningar om oro, för att få en helhetsbild av barnets situation och det ska då inte vara avhängigt om det finns en personakt eller inte. Att ha en sökbar metod minskar också risken för att handläggare tar del av överflödigt integritetskänslig information. Även gallringsförslagen är bra och kommer att bidra till ökad säkerhet.

Stadsledningskontoret anser vidare att det är av stor vikt att socialnämnden utöver anmälan också sparar förhandsbedömningen på sökbar sätt, då det är viktigt att kunna se hur en anmälan har bedömts i förhandsbedömningen. Tidigare anmälningar och förhandsbedömningar gör att socialsekreterarna får en bättre helhetsbild av barnets kontakter med socialtjänsten. Eftersom det är låg tröskel för anmälningsskyldigheten så är det också viktigt att kunna se anmälan i sitt sammanhang så långt det är möjligt.

Stadsledningskontoret kan inte se några negativa ekonomiska konsekvenser av föreslagna förändringar.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 december 2020 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss om Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten ”Att göra anmälningar som gäller barn sökbara”.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar Socialstyrelsens uppfattning om att anmälningar som gäller oro för barn bör göras sökbara även i de fall anmälan inte leder till utredning och det inte finns ett pågående ärende hos socialtjänsten. Förvaltningen ställer sig bakom Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten ”Att göra anmälningar som gäller barn sökbara”.

Idag har lagstiftaren överlåtit till varje enskild nämnd att på egen hand lösa det dilemma som uppstår när en uppgift som bör beaktas inte får göras sökbar. Detta dilemma hanteras på olika sätt inom olika stadsdelsförvaltningar i dagsläget. Det finns en uppenbar risk för att uppgifter som förvaras hos den egna nämnden och som är relevanta för bedömningen av ett barns behov av skydd och stöd inte återfinns. Det kan exempelvis bero på att ingen hinner eftersöka uppgiften eller att verksamheten förlitar sig på medarbetarnas goda minne vilket skapar ett sårbart system.

Förvaltningens anser att en myndighet som arbetar med barnskydd måste ges förutsättningar att skapa arbetsmetoder som säkerställer att relevant information återfinns på ett träffsäkert sätt. Utifrån likställighet mellan individer och stadsdelsförvaltningar är det angeläget att förvaltningarna ges förutsättningar att organisera sitt arbete på ett sådant sätt att ett ovanligt namn, en vårdnadshavares kändisskap, en arbetsgrupp med låg personalomsättning eller liknande, i sammanhanget ovidkommande, faktorer påverkar sannolikheten att uppgifter om tidigare oro för ett barn blir ihågkomna och återfinns.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2020 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Att göra anmälningar som gäller barn sökbara.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att Socialstyrelsens rapport är utförlig och ger en heltäckande bild av arbetet med anmälningar och förhandsbedömning inom socialtjänstens myndighetsutövning som gäller barn och ungdom, i relation till svårigheterna med den kronologiska pärmen. Förvaltningen anser att ett bättre system för att hantera anmälningar som inte leder till utredning är efterlängtat. Förslaget ligger även i linje med stadens digitala utveckling.

Förvaltningen ser positivt på de nya författningsförslagen eftersom de på olika sätt förstärker barnskyddet. Risken att socialtjänsten missar viktig information minskar om det finns en möjlighet att söka på ett specifikt barn. Stockholms stad generellt och Farsta stadsdelsförvaltning specifikt tar emot relativt många orosanmälningar och gör många förhandsbedömningar som inte leder till utredning. I dagsläget är det därför tidskrävande för medarbetarna att på daglig basis söka igenom de kronologiska pärmarna för att hitta eventuella tidigare förhandsbedömningar. Om denna arbetstid frigörs kan medarbetarna ägna mer tid åt att göra mer grundliga förhandsbedömningar och samverka med berörda parter för att säkerställa stöd och skydd till barn.

När medarbetare i dagsläget bläddrar och söker igenom pärmarna får de samtidigt oundvikligen ta del av uppgifter om många andra barn och ungdomar. Detta är inte i linje med den inre sekretess som råder inom socialtjänsten. I enlighet med denna ska medarbetare inte ta del av uppgifter de inte behöver för sitt arbete. Socialstyrelsens förslag förstärker därmed den inre sekretessen.

Förvaltningen bedömer vidare att den föreslagna tidsfristen för gallring på tre år är rimlig för att kunna skydda barn. Förvaltningen ser även positivt på att förslaget förtydligar att nya anmälningar inte förlänger gallringsfristen för befintliga personakter. Nuvarande reglering ger utrymme för olika tolkningar, vilket även tas upp i rapporten.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2020 följande.

Hässelby Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 oktober 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att Socialstyrelsens förslag på förändringar av de regler som styr hanteringen av orosanmälningar som inte leder till utredning, är mycket bra. Förvaltningen håller med Socialstyrelsen om att nuvarande regelverk är svårtolkat och inkonsekvent. Då en orosanmälan inkommer är det nödvändigt att kunna ta i beaktande tidigare inkomna

anmälningar om oro, för att få en helhetsbild av barnets situation. Att se tidigare anmälningar som inte lett till utredning ska inte vara avhängigt om det finns en personakt eller inte.

Förvaltningen håller även med Socialstyrelsen om att det kan finnas skäl till att en anmälan, som ej lett till utredning, dokumenteras i en befintlig akt och inte endast i en sammanställning, trots att det kan innebära att gallringsfristen förlängs. Skälet kan vara att anmälan tillsammans med tidigare uppgifter i personakten kan visa på att ett barn är i behov av stöd och hjälp. Förvaltningen anser slutligen att de förslag som lämnas i rapporten är bra och utgår från barns behov av skydd med hänsyn till sekretess och den personliga integriteten.